

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 36.658/3

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAADVAN STATE, afdeling wetgeving, derde kamer, op 23 februari 2004 door de Minister van Leefmilieu verzocht haar, binnen een termijn van vijf werkdagen, van advies te dienen over een ontwerp van koninklijk besluit "houdende productnormen voor voertuigen", heeft op 26 februari 2004 het volgende advies gegeven:

1. Volgens artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State moeten in de adviesaanvraag de redenen worden opgegeven tot staving van het spoedeisend karakter ervan.

Te dezen wordt het verzoek om spoedbehandeling gemotiveerd als volgt:

"Deze dringende noodzakelijkheid wordt gemotiveerd door de omstandigheid dat het verbod op zware metalen in voertuigonderdelen en -materialen, zowel in de voertuigassemblage als in de uitgebreide sector van toeleveranciers, aanzienlijke investeringen veroorzaakt heeft en nog steeds veroorzaakt zowel door de aanschaf van nieuwe productiemiddelen als door de ontwikkeling en productie van substitutievoertuigonderdelen en -materialen en dat er op korte termijn zekerheid dient verschaft te worden aangaande de mogelijkheid tot afschrijving van reeds gedane en toekomstige investeringen, nl. door de zo snel mogelijke publicatie van de reglementering die aan de basis ligt. Op deze manier wordt er zo weinig mogelijk verdere aanleiding gegeven tot concurrentievervalsing tussen Belgische bedrijven en bedrijven in lidstaten van de Europese Unie die dit verbod reeds in nationale wetgeving hebben omgezet.

Daarenboven wordt de spoedbehandeling gemotiveerd door de noodzakelijkheid om marktverstoringen binnen de Europese Unie te voorkomen alsook het ontstaan van schadeclaims van buitenlandse voertuigverkoopers op basis van vermeende oneerlijke concurrentie, door de althans wettelijke mogelijkheid voor ingezetenen van de Europese Unie, om zich momenteel in België nieuwe voertuigen aan te schaffen die niet voldoen aan het zware metalen verbod, en hierdoor goedkoper zijn in aankoop.

Tot slot wordt de spoedbehandeling gemotiveerd door de omstandigheid dat op 5 augustus 2003 een verzoekschrift van de Europese Commissie werd gericht aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen tegen België, na een aanmaning van 6 juni 2002 en na een met redenen omkleed advies van 18 oktober 2002 dat België de uiterlijke omzettingstermijn van de richtlijn 2000/53/EG van 21 april 2002 niet is nagekomen."

*
* *

2. Overeenkomstig artikel 84, § 3, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, heeft de afdeling wetgeving zich moeten beperken tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de te vervullen vormvereisten.

*
* *

.../...

STREKKING EN RECHTSGROND VAN HET ONTWERP

3.1. Het voor advies voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit beoogt de omzetting, wat de bevoegdheden van de federale overheid betreft ⁽¹⁾, van richtlijn 2000/53/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 september 2000 betreffende autowrakken (hierna: de richtlijn), gewijzigd bij beschikking 2002/525/EG van de Commissie van 27 juni 2002, en van beschikking 2003/138/EG van de Commissie van 27 februari 2003 tot vaststelling van onderdeel- en materiaalcoderingsnormen voor voertuigen uit hoofde van richtlijn 2000/53/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende autowrakken ⁽²⁾.

3.2. Zoals in het opschrift ervan wordt aangegeven ⁽³⁾, strekt het voor advies voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit ertoe productnormen vast te stellen voor voertuigen.

Het ontwerp legt aan de producenten en de importeurs van voertuigen de verplichting op om maatregelen te nemen om het gebruik van gevaarlijke stoffen in voertuigen te verminderen en te beperken, de recyclagemogelijkheden te verhogen en het gebruik van gerecycleerd materiaal in voertuigen en andere producten te bevorderen (artikel 2).

Ook bepaalt het ontwerp dat het vanaf 1 juli 2003 verboden is nieuwe voertuigen, voertuigonderdelen en -materialen, die lood, kwik, cadmium of zeswaardig chroom bevatten, op de markt te brengen. Onder bepaalde voorwaarden wordt op dit verbod een uitzondering toegestaan (artikel 3).

Het ontwerp voorziet voorts in de verplichting om onderdelen en materialen van voertuigen te coderen, overeenkomstig bepaalde coderingsnormen. Die verplichting geldt in beginsel vanaf 1 juli 2003 voor nieuwe voertuigen en voor voertuigonderdelen

⁽¹⁾ Op 6 maart 2002 is binnen de Interministeriële Conferentie voor het Leefmilieu overeengekomen dat de richtlijn gedeeltelijk door de federale overheid, en gedeeltelijk door de gewesten omgezet moest worden.

⁽²⁾ De beschikking 2003/138/EG legt, ter uitvoering van artikel 8, lid 2, van de richtlijn, nadere regels vast inzake coderingsnormen.

⁽³⁾ Het Franse opschrift is onduidelijk. De volgende redactie wordt voorgesteld: "Arrêté royal établissant des normes de produits en ce qui concerne les véhicules".

en -materialen, en vanaf 1 juli 2007 voor vervangingsonderdelen en -materialen van voertuigen die tot 1 juli 2003 op de markt zijn gebracht (artikel 4).

Aan de producent of de importeur wordt de verplichting opgelegd om bepaalde inlichtingen ter beschikking van het publiek te stellen, op de wijze die nader bepaald wordt (artikelen 5, 6 en 7).

De minister bevoegd voor het leefmilieu kan, voor bepaalde in kleine series gefabriceerde voertuigen, vrijstelling verlenen van de voornoemde coderings- en informatieverplichtingen (artikel 8).

Nieuwe voertuigen, in België vervaardigd na 1 juli 2003, mogen enkel nog uitgevoerd worden buiten de Europese Unie als ze voldoen aan het voornoemde verbod inzake zware metalen (artikel 9).

Verder bevat het ontwerp bepalingen i.v.m. de opsporing en de bestraffing van overtredingen van de bepalingen van het ontworpen besluit, en i.v.m. het toezicht op de naleving van die bepalingen (artikelen 10 en 11).

Ten slotte regelt het ontwerp de inwerkingtreding van het ontworpen besluit (artikel 12).

4. De meeste bepalingen van het ontwerp vinden rechtsgrond in de bepalingen die worden opgesomd in het eerste en het tweede lid van de aanhef, zijnde artikel 28, § 1, 2°, van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, en artikel 5, § 1, eerste lid, 1°, 3°, 8° en 13°, en artikel 15, § 1, van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid.

De artikelen 5 en 6 van het ontwerp vinden rechtsgrond in artikel 5, § 1, eerste lid, 6°, van de voornoemde wet van 21 december 1998.

Artikel 11, tweede lid, van het ontwerp vindt rechtsgrond in artikel 20 van de genoemde wet van 21 december 1998.

VORMVEREISTEN

5. Artikel 6, § 4, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen bepaalt dat de regeringen van de gewesten worden betrokken bij het ontwerpen van federale regelingen inzake productnormen.

Artikel 19, § 1, van de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid, bepaalt dat de minister tot wiens bevoegdheid het leefmilieu behoort, de ontwerpen van koninklijk besluit ter uitvoering van onder meer artikel 5, § 1, van de wet, onderwerpt aan het advies van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling, de Hoge Gezondheidsraad, de Raad voor het Verbruik en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.

Volgens de aanhef van het ontworpen koninklijk besluit zijn de gewestregeringen betrokken geweest bij de ontworpen regeling en is de voormelde adviesverplichting nageleefd.

Uit de stukken die bij de adviesaanvraag zijn gevoegd blijkt echter dat de Interministeriële Conferentie voor het Leefmilieu zich heeft uitgesproken over een ander ontwerp van koninklijk besluit, namelijk het ontwerp van koninklijk besluit houdende preventieve en andere maatregelen ter beperking van de leefmilieuverontreiniging door voertuigen en ter bevordering van een duurzame productiewijze van voertuigen. Dit laatste ontwerp van koninklijk besluit is ook het ontwerp waarover hogervermelde raden advies hebben gegeven.

Volgens de gemachtigde ambtenaar is het thans voor advies voorgelegde ontwerp een gereduceerde versie van dat vroegere ontwerp.

De Raad van State wenst erop te wijzen dat, in de mate dat het voorliggende ontwerp toch nieuwe bepalingen zou bevatten, in verband waarmee de gewestregeringen

.../...

niet zijn betrokken en waarover hogervermelde raden geen advies hebben gegeven, niet is voldaan aan de voorschriften van artikel 6, § 4, 1°, van de voornoemde bijzondere wet van 8 augustus 1980 en artikel 19, § 1, van de voornoemde wet van 21 december 1998 ⁽⁴⁾.

Het is de Raad van State niet mogelijk om zich met zekerheid uit te spreken over de vraag of al dan niet aan de genoemde vormvereisten is voldaan. Op dit punt moet hij dan ook een voorbehoud maken ⁽⁵⁾.

ALGEMENE OPMERKING

6. Het voor advies voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit is een aangepaste versie van een ontwerp van koninklijk besluit "houdende een verbod op 4 zware metalen in voertuigonderdelen en -materialen en een coderingsverplichting van bepaalde voertuigonderdelen en -materialen", waarover de Raad van State op 8 mei 2003 advies 35.448/3 heeft gegeven.

In zoverre het thans voorliggende ontwerp bepalingen bevat die reeds voorkwamen in de tekst die het voorwerp vormt van het advies 35.448/3, onthoudt de Raad van State zich ervan het ontwerp aan een nieuw onderzoek te onderwerpen. Het voorliggende advies, dat dienvolgens alleen betrekking heeft op de bepalingen die nieuw zijn in vergelijking met die van het vorige ontwerp ⁽⁶⁾, dient dan ook te worden gelezen in samenhang met advies 35.448/3.

⁽⁴⁾ Indien zou blijken dat deze "nieuwe bepalingen" kunnen worden beschouwd als "een loutere omzetting van de minimale bepalingen van harmonisatiemaatregelen genomen op Europees vlak", zou een kennisgeving aan de genoemde adviesraden weliswaar volstaan, op grond van artikel 19, § 2, van de voornoemde wet van 21 december 1998. Het voorschrift van artikel 6, § 4, 1°, van de voornoemde bijzondere wet van 8 augustus 1980 zou dan evenwel onverkort blijven gelden.

⁽⁵⁾ Het niet naleven van de bedoelde vormvereisten kan aanleiding geven tot de vernietiging van het ontworpen besluit (zie de artikelen 14 en 14bis van de gecoördineerde wetten op de Raad van State).

⁽⁶⁾ Kunnen als nieuw worden beschouwd: de artikelen 1 (gedeeltelijk), 2, 3, § 3, 4, § 3, 5, 6, 7, 8, 11, tweede lid, 12 en 13, alsmede bijlage III.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Aanhef

7. Het tweede lid van de aanhef dient aangevuld te worden overeenkomstig hetgeen is opgemerkt in verband met de rechtsgrond van het ontworpen besluit (opmerking 4).

Artikel 1

8. In 14° wordt het begrip "autowrak" gedefinieerd als "voertuig dat een afvalstof (is) in de zin van artikel 1, onder a), van Richtlijn 75/442/EEG".

Aldus beperkt deze bepaling zich ertoe te verwijzen naar de definitie vervat in een bepaling van een richtlijn.

De techniek van "regeling door verwijzing" naar voorschriften van richtlijnen is om wetgevingstechnische redenen evenwel ontoelaatbaar. Uit de kenmerken van een EG-richtlijn volgt immers dat in principe niet de richtlijn zelf, maar de voorschriften van intern recht die de bepalingen ervan in de nationale rechtsorde omzetten, in die rechtsorde van toepassing zullen zijn.

In de voornoemde bepaling van het ontwerp dient bijgevolg de verwijzing naar de definitie van de richtlijn te worden vervangen door een verwijzing naar het internrechtelijke voorschrift waarmee die richtlijnbeepaling werd geïmplementeerd. Mocht die definitie nog niet in een federale tekst zijn gebruikt, dan dient ze in de ontworpen bepaling zelf te worden overgenomen.

Artikel 3

9. Volgens paragraaf 1 is het verboden nieuwe voertuigen, voertuigonderdelen en -materialen die lood, kwik, cadmium of zeswaardig chroom bevatten, na 1 juli 2003 in België op de markt te brengen.

.../...

Zoals die bepaling is geredigeerd, zou het bedoelde verbod met terugwerkende kracht worden opgelegd. Aldus zou die bepaling strijdig zijn met het rechtszekerheidsbeginsel. Dit zou te dezen des te ernstiger zijn, nu de miskenning van het ontworpen verbod strafbaar is (zie artikel 10 van het ontwerp).

Uit artikel 12 van het ontwerp blijkt evenwel dat het terecht niet de bedoeling is van de stellers van het ontwerp om aan het ontworpen besluit terugwerkende kracht te verlenen.

Om in overeenstemming te zijn met het rechtszekerheidsbeginsel en met de bedoeling van de stellers van het ontwerp, moeten in artikel 3, § 1, de woorden "na 1 juli 2003" dan ook weggelaten worden.

10. Artikel 3, § 3, bepaalt dat het voornoemde verbod pas op 1 juli 2007 in werking treedt voor voertuigonderdelen en -materialen die gebruikt worden als vervangingsonderdelen en -materialen voor voertuigen die vóór 1 juli 2003 op de markt zijn gebracht.

Artikel 3 van het ontwerp beoogt de omzetting in het interne recht van artikel 4, lid 2, van richtlijn 2000/53/EG. De richtlijn voorziet evenwel niet in een overgangsregeling voor de bedoelde onderdelen en materialen.

Ter wille van de overeenstemming met de richtlijn dient paragraaf 3 uit artikel 3 weggelaten te worden.

Artikel 4

11. Volgens paragraaf 2 geldt de verplichting, bedoeld in paragraaf 1, om bepaalde onderdelen en materialen van voertuigen te coderen, vanaf 1 juli 2003 voor onderdelen en materialen van nieuwe voertuigen.

Zoals hiervóór, i.v.m. artikel 3, § 1, is uiteengezet, kan aan de in artikel 4, § 1, bedoelde verplichting geen terugwerkende kracht worden verleend, en blijkt het ook niet de bedoeling te zijn om daaraan terugwerkende kracht te verlenen (opmerking 9).

Paragraaf 2, die de draagwijdte van paragraaf 1 op dit punt preciseert, dient dan ook weggelaten te worden.

12. Paragraaf 3 bevat, buiten een herhaling van wat reeds bepaald is in paragraaf 2, een overgangsbepaling voor vervangingsonderdelen en -materialen van voertuigen die vóór 1 juli 2003 op de markt zijn gebracht. Wat die onderdelen en materialen betreft, geldt de verplichting bedoeld in paragraaf 1 slechts vanaf 1 juli 2007.

Artikel 4 van het ontwerp beoogt de omzetting in het interne recht van artikel 8, lid 1, van richtlijn 2000/53/EG en van beschikking 2003/138/EG van de Commissie van 27 februari 2003 tot vaststelling van onderdeel- en materiaalcoderingsnormen voor voertuigen uit hoofde van richtlijn 2000/53/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende autowrakken. Noch de richtlijn, noch de beschikking, voorzien evenwel in een overgangsregeling voor de bedoelde onderdelen en materialen.

Ter wille van de overeenstemming met de richtlijn dient ook paragraaf 3 uit artikel 4 weggelaten te worden.

Artikel 9

13. Volgens dit artikel is het verboden nieuwe voertuigen die in België vervaardigd zijn na 1 juli 2003 en die niet voldoen aan de bepalingen i.v.m. het verbod inzake zware metalen, uit te voeren buiten de Europese Unie.

Het bedoelde verbod wordt weliswaar niet met terugwerkende kracht opgelegd (zie artikel 12 van het ontwerp). Niettemin rijst de vraag of het wel getuigt van de vereiste zorgvuldigheid om het verbod van toepassing te maken op voertuigen die vóór de inwerkingtreding van de ontworpen bepaling zijn vervaardigd. Op dit punt moet de Raad van State een voorbehoud maken.

Artikel 12

14. Volgens dit artikel treden de artikelen 5, 6, 7 en 9 van het ontworpen besluit met uitstel in werking.

Met de artikelen 5, § 1, en 7 wordt de omzetting in het interne recht beoogd van artikel 9, lid 2, van richtlijn 2000/53/EG. Die laatste bepaling had reeds op 21 april 2002 omgezet moeten zijn (zie artikel 10, lid 1, van de richtlijn). De vraag rijst dan ook of het zorgvuldigheidsbeginsel wel vereist dat, naar aanleiding van de omzetting van die bepaling van de richtlijn, nog in een uitgestelde inwerkingtreding moet worden voorzien.

Op dit punt moet, voor wat betreft de inwerkingtreding van de artikelen 5, § 1, en 7 van het ontworpen besluit, een voorbehoud gemaakt worden.

Bijlagen

15. In het opschrift van de bijlagen en de tekst van bijlage III moet telkens worden verwezen naar het juiste, overeenstemmende artikel in de tekst van het ontwerp ⁽⁷⁾.

⁽⁷⁾ Zo moet bijvoorbeeld in bijlage I worden verwezen naar artikel 3, § 1, i.p.v. naar artikel 2, § 1.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	W. DEROOVER,	eerste voorzitter,
	P. LEMMENS, B. SEUTIN,	staatsraden,
Mevrouw	A.-M. GOOSSENS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door Mevr. K. BAMS, auditeur.

DE GRIFFIER,

DE EERSTE VOORZITTER,

A.-M. GOOSSENS

W. DEROOVER

ROYAUME DE BELGIQUE

Avis 36.658/3

DE LA SECTION DE LÉGISLATION
DU CONSEIL D'ÉTAT

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, troisième chambre, saisi par la Ministre de l'Environnement, le 23 février 2004, d'une demande d'avis, dans un délai de cinq jours ouvrables, sur un projet d'arrêté royal "portant normes de produit de véhicules", a donné le 26 février 2004 l'avis suivant:

1. Conformément à l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, des lois coordonnées sur le Conseil d'État, la demande d'avis doit indiquer les motifs qui en justifient le caractère urgent.

En l'occurrence, l'urgence est motivée comme suit:

"Deze dringende noodzakelijkheid wordt gemotiveerd door de omstandigheid dat het verbod op zware metalen in voertuigonderdelen en -materialen, zowel in de voertuigassemblage als in de uitgebreide sector van toeleveranciers, aanzienlijke investeringen veroorzaakt heeft en nog steeds veroorzaakt zowel door de aanschaf van nieuwe productiemiddelen als door de ontwikkeling en productie van substitutievoertuigonderdelen en -materialen en dat er op korte termijn zekerheid dient verschaft te worden aangaande de mogelijkheid tot afschrijving van reeds gedane en toekomstige investeringen, nl. door de zo snel mogelijke publicatie van de reglementering die aan de basis ligt. Op deze manier wordt er zo weinig mogelijk verdere aanleiding gegeven tot concurrentievervalsing tussen Belgische bedrijven en bedrijven in lidstaten van de Europese Unie die dit verbod reeds in nationale wetgeving hebben omgezet.

Daarenboven wordt de spoedbehandeling gemotiveerd door de noodzakelijkheid om marktverstoringen binnen de Europese Unie te voorkomen alsook het ontstaan van schadeclaims van buitenlandse voertuigverkopers op basis van vermeende oneerlijke concurrentie, door de althans wettelijke mogelijkheid voor ingezetenen van de Europese Unie, om zich momenteel in België nieuwe voertuigen aan te schaffen die niet voldoen aan het zware metalen verbod, en hierdoor goedkoper zijn in aankoop.

Tot slot wordt de spoedbehandeling gemotiveerd door de omstandigheid dat op 5 augustus 2003 een verzoekschrift van de Europese Commissie werd gericht aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen tegen België, na een aanmaning van 6 juni 2002 en na een met redenen omkleed advies van 18 oktober 2002 dat België de uiterlijke omzettingstermijn van de richtlijn 2000/53/EG van 21 april 2002 niet is nagekomen."

*

* *

2. Conformément à l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois coordonnées sur le Conseil d'État, la section de législation a dû se limiter à l'examen de la compétence de l'auteur de l'acte, du fondement juridique et de l'accomplissement des formalités prescrites.

*

* *

.../...

PORTÉE ET FONDEMENT JURIDIQUE DU PROJET

3.1. Le projet d'arrêté royal soumis pour avis a pour objet de transposer, en ce qui concerne les compétences de l'autorité fédérale ⁽¹⁾, la directive 2000/53/CE du Parlement européen et du Conseil du 18 septembre 2000 relative aux véhicules hors d'usage (ci-après: la directive), modifiée par la décision 2002/525/CE de la Commission du 27 juin 2002, ainsi que la décision 2003/138/CE de la Commission du 27 février 2003 établissant des normes concernant la codification des composants et des matériaux pour véhicules en application de la directive 2000/53/CE du Parlement européen et du Conseil relative aux véhicules hors d'usage ⁽²⁾.

3.2. Comme l'indique son intitulé ⁽³⁾, le projet d'arrêté royal soumis pour avis tend à établir des normes de produits en ce qui concerne les véhicules.

Le projet impose aux producteurs et aux importateurs de véhicules l'obligation de prendre des mesures visant à réduire et à limiter l'utilisation de substances dangereuses, à développer les possibilités de recyclage et à promouvoir l'utilisation de matériaux recyclés dans les véhicules et les autres produits (article 2).

Le projet interdit également à partir du 1er juillet 2003 la mise sur le marché de nouveaux véhicules, de matériaux et composants de véhicules qui contiennent du plomb, du mercure, du cadmium ou du chrome hexavalent. Dans certaines conditions, une exception peut être faite à cette interdiction (article 3).

⁽¹⁾ Le 6 mars 2002, il a été convenu au sein de la Conférence interministérielle de l'environnement que la directive devait être transposée en partie par l'autorité fédérale et en partie par les régions.

⁽²⁾ La décision 2003/138/CE établit, en exécution de l'article 8, paragraphe 2, de la directive, des règles particulières en matière de normes de codification.

⁽³⁾ L'intitulé français du projet manquant de clarté, il est suggéré de le formuler comme suit: "Arrêté royal établissant des normes de produits en ce qui concerne les véhicules".

Le projet contient en outre l'obligation de pourvoir des composants et des matériaux de véhicules d'un code, conformément à certaines normes de codification. Cette obligation s'applique en principe à partir du 1er juillet 2003 aux nouveaux véhicules et aux composants et matériaux de véhicules, et à partir du 1er juillet 2007 aux composants et matériaux de remplacement de véhicules mis sur le marché jusqu'au 1er juillet 2003 (article 4).

Obligation est faite au producteur ou à l'importateur de rendre certaines informations accessibles au public, selon des modalités définies dans le projet (articles 5, 6 et 7).

Le Ministre qui a l'environnement dans ses attributions peut prévoir, pour des véhicules fabriqués en petites séries, des exemptions aux obligations précitées en matière de codification et d'information (article 8).

Les véhicules neufs, fabriqués en Belgique après le 1er juillet 2003, ne peuvent plus être exportés en dehors de l'Union européenne que s'ils satisfont à l'interdiction précitée en matière de métaux lourds (article 9).

Le projet comporte par ailleurs des dispositions relatives à la recherche et à la répression des infractions aux dispositions de l'arrêté en projet, d'une part, et au contrôle du respect de ces dispositions, d'autre part (articles 10 et 11).

Enfin, le texte fixe l'entrée en vigueur de l'arrêté en projet (article 12).

4. La plupart des dispositions du projet trouvent leur fondement juridique dans les dispositions énumérées aux premier et deuxième alinéas du préambule, à savoir l'article 28, § 1er, 2°, de la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur, et l'article 5, § 1er, alinéa 1er, 1°, 3°, 8° et 13°, ainsi que l'article 15, § 1er, de la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes et de consommation durables et la protection de l'environnement et de la santé.

Quant aux articles 5 et 6 du projet, ils puisent leur fondement juridique à l'article 5, § 1er, alinéa 1er, 6°, de la loi du 21 décembre 1998 précitée.

L'article 11, alinéa 2, du projet trouve son fondement juridique à l'article 20 de la loi du 21 décembre 1998 précitée.

FORMALITÉS

5. L'article 6, § 4, 1°, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles dispose que les gouvernements régionaux sont associés à l'élaboration des réglementations fédérales en matière de normes de produits.

Selon l'article 19, § 1er, de la loi du 21 décembre 1998 relative aux normes de produits ayant pour but la promotion de modes et de consommation durables et la protection de l'environnement et de la santé, le ministre qui a l'environnement dans ses attributions soumet les projets d'arrêtés royaux pris en exécution, notamment, de l'article 5, § 1er, de la loi à l'avis du Conseil Fédéral du Développement Durable, du Conseil Supérieur d'Hygiène publique, du Conseil de la Consommation et du Conseil Central de l'Économie.

Selon le préambule de l'arrêté royal en projet, les gouvernements régionaux ont été associés à l'élaboration du texte en projet et l'obligation précitée en matière d'avis a été respectée.

Les pièces jointes à la demande d'avis indiquent toutefois que la Conférence interministérielle de l'environnement s'est prononcée sur un autre projet d'arrêté royal, à savoir le projet d'arrêté royal portant des mesures de prévention et autres en vue de limiter la pollution de l'environnement par les véhicules et de promouvoir un mode de production durable des véhicules. Ce dernier projet d'arrêté royal est également celui sur lequel les conseils précités ont rendu leur avis.

Selon le fonctionnaire délégué, le projet présentement soumis pour avis est une version abrégée de ce précédent projet.

.../...

Le Conseil d'État souhaite signaler que, dans la mesure où le présent projet contiendrait néanmoins certaines dispositions nouvelles, à l'élaboration desquelles les gouvernements régionaux n'auraient pas été associés et concernant lesquelles les conseils susmentionnés n'auraient pas rendu d'avis, il n'est pas satisfait aux prescriptions de l'article 6, § 4, 1er, de la loi spéciale du 8 août 1980 précitée et de l'article 19, § 1er, de la loi précitée du 21 décembre 1998 ⁽⁴⁾.

Le Conseil d'État n'est pas en mesure de se prononcer avec certitude sur la question de savoir si les formalités précitées ont été accomplies ou non. Il se doit dès lors d'émettre une réserve à cet égard ⁽⁵⁾.

OBSERVATION GÉNÉRALE

6. Le projet d'arrêté royal soumis pour avis est une version adaptée d'un projet d'arrêté royal "relatif à l'interdiction de 4 métaux lourds dans les composants et matériaux des véhicules et à l'obligation de codification de certains composants et matériaux des véhicules", sur lequel le Conseil d'État a donné le 8 mai 2003 l'avis 35.448/3.

Dans la mesure où le présent projet contient des dispositions qui figuraient déjà dans le texte qui fait l'objet de l'avis 35.448/3, le Conseil d'État s'abstient de le soumettre à un nouvel examen. Le présent avis qui, par conséquent, ne porte que sur les dispositions nouvelles par rapport à celles du précédent projet ⁽⁶⁾ se lira donc en combinaison avec l'avis 35.448/3.

⁽⁴⁾ S'il s'avérait que ces "dispositions nouvelles" peuvent être considérées comme "une simple transposition des dispositions minimales des mesures d'harmonisation sur le plan européen", une notification aux conseils consultatifs précités pourrait certes suffire, conformément à l'article 19, § 2, de la loi précitée du 21 décembre 1998, mais la règle inscrite à l'article 6, § 4, 1er, de la loi spéciale du 8 août 1980 susvisée demeurerait toutefois intégralement d'application.

⁽⁵⁾ Le non-accomplissement des formalités en question pourrait entraîner l'annulation de l'arrêté en projet (voir les articles 14 et 14bis des lois coordonnées sur le Conseil d'État).

⁽⁶⁾ Peuvent être considérés comme nouveaux: les articles 1er (partim), 2, 3, § 3, 4, § 3, 5, 6, 7, 8, 11, alinéa 2, 12 et 13, ainsi que l'annexe III.

EXAMEN DU TEXTE

Préambule

7. Le deuxième alinéa du préambule sera complété conformément à l'observation formulée à propos du fondement juridique de l'arrêté en projet (observation 4).

Article 1er

8. Au 14°, la notion de "véhicule hors d'usage" est définie comme "un véhicule qui constitue un déchet au sens de l'article 1, point a), de la directive 75/442/CEE".

Ainsi, cette disposition se borne à faire référence à la définition qui fait l'objet d'une disposition d'une directive.

La technique de "réglementation par référence" à des règles énoncées dans des directives n'est pas admissible pour des motifs de légistique. En effet, il découle des caractéristiques d'une directive CE qu'en principe, ce n'est pas la directive même mais les règles de droit interne transposant les dispositions de celle-ci dans l'ordre juridique national qui s'appliqueront dans cet ordre juridique.

Dans la disposition précitée du projet, il faut par conséquent remplacer la référence à la définition de la directive par une référence à la règle de droit interne qui transpose cette disposition communautaire. Si cette définition n'est pas encore utilisée dans un texte fédéral, il y a lieu de la reproduire dans la disposition même en projet.

Article 3

9. Selon le paragraphe 1er, il est interdit de mettre sur le marché en Belgique après le 1er juillet 2003 des nouveaux véhicules, des matériaux et composants qui contiennent du plomb, du mercure, du cadmium ou du chrome hexavalent.

.../...

Telle que cette disposition est rédigée, l'interdiction visée serait imposée avec effet rétroactif. Cette disposition serait, par conséquent, contraire au principe de sécurité juridique, ce qui, en l'espèce, serait d'autant plus grave que la méconnaissance de l'interdiction en projet est punissable (voir article 10 du projet).

Il ressort toutefois de l'article 12 du projet que les auteurs de celui-ci n'envisagent pas, à juste titre, de conférer d'effet rétroactif à l'arrêté en projet.

Par conséquent, pour être en conformité avec le principe de sécurité juridique et avec l'intention des auteurs du projet, il y aura lieu à l'article 3, § 1er, d'omettre les mots "après le 1er juillet 2003".

10. L'article 3, § 3, prévoit que l'interdiction précitée n'entre en vigueur qu'à partir du 1er juillet 2007 pour les matériaux et les composants de véhicules qui sont destinés à remplacer des matériaux et composants de véhicules mis sur le marché avant le 1er juillet 2003.

L'article 3 du projet entend transposer en droit interne l'article 4, paragraphe 2, de la directive 2000/53/CE. La directive ne prévoit toutefois pas de régime transitoire pour les composants et matériaux visés.

Par souci de concordance avec la directive, il y aura lieu d'omettre le paragraphe 3 de l'article 3.

Article 4

11. Selon le paragraphe 2, l'obligation, visée au paragraphe 1er, de codifier certains composants et matériaux de véhicules vaut, à partir du 1er juillet 2003, pour les composants et matériaux de nouveaux véhicules.

Ainsi qu'il a été exposé ci-dessus concernant l'article 3, § 1er, aucun effet rétroactif ne peut être conféré à l'obligation visée à l'article 4, § 1er, et l'intention n'est pas non plus, semble-t-il, de la faire rétroagir (observation 9).

.../...

Le paragraphe 2, qui précise sur ce point la portée du paragraphe 1er, sera donc omis.

12. Outre qu'il rappelle la disposition du paragraphe 2, le paragraphe 3 comporte une disposition transitoire pour les pièces et matériaux de rechange pour les véhicules mis sur le marché avant le 1er juillet 2003. Concernant ces composants et matériaux, l'obligation visée au paragraphe 1er ne vaut qu'à partir du 1er juillet 2007.

L'article 4 du projet entend transposer en droit interne l'article 8, paragraphe 1, de la directive 2000/53/CE et la décision 2003/138/CE de la Commission du 27 février 2003 établissant des normes concernant la codification des composants et des matériaux pour véhicules en application de la directive 2000/53/CE du Parlement européen et du Conseil relative aux véhicules hors d'usage. Ni la directive, ni la décision ne prévoit toutefois de régime transitoire pour les composants et matériaux visés.

Par souci de concordance avec la directive, il y aura lieu d'omettre aussi le paragraphe 3 de l'article 4.

Article 9

13. Selon cet article, il est interdit d'exporter en dehors de l'Union européenne des véhicules neufs qui ont été fabriqués en Belgique après le 1er juillet 2003 et qui ne satisfont pas aux dispositions relatives à l'interdiction concernant les métaux lourds.

Certes, l'interdiction visée n'est pas imposée avec effet rétroactif (voir article 12 du projet). Toutefois, la question se pose de savoir s'il est fait preuve de la prudence nécessaire lorsque l'interdiction est rendue applicable aux véhicules qui ont été fabriqués avant l'entrée en vigueur de la disposition en projet. Sur ce point, le Conseil d'État se doit d'émettre une réserve.

Article 12

14. Cet article prévoit de différer l'entrée en vigueur des articles 5, 6, 7 et 9 de l'arrêté en projet.

Les articles 5, § 1er, et 7 entendent transposer en droit interne l'article 9, paragraphe 2, de la directive 2000/53/CE. Cette dernière disposition aurait déjà dû être transposée le 21 avril 2002 (voir article 10, paragraphe 1, de la directive). La question se pose donc de savoir si le principe de prudence exige de prévoir encore de différer l'entrée en vigueur dans le cadre de la transposition de cette disposition de la directive.

Sur ce point, il y aura lieu d'émettre une réserve en ce qui concerne l'entrée en vigueur des articles 5, § 1er, et 7 de l'arrêté en projet.

Annexes

15. L'intitulé des annexes et le texte de l'annexe III doivent chaque fois faire référence à l'article exact correspondant du texte du projet ⁽⁷⁾.

⁽⁷⁾ C'est ainsi, par exemple, que dans l'annexe I, il sera fait référence à l'article 3, § 1er, au lieu de l'article 2, § 1er.

La chambre était composée de

Messieurs	W. DEROOVER,	premier président,
	P. LEMMENS, B. SEUTIN,	conseillers d'État,
Madame	A.-M. GOOSSENS,	greffier.

Le rapport a été présenté par Mme K. BAMS, auditeur.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. B. SEUTIN.

LE GREFFIER,

LE PREMIER PRÉSIDENT,

A.-M. GOOSSENS

W. DEROOVER